

2010-12-17

1 (7)

Dnr 40-2010:1148

Sundsgymnasiet
Norrevångsgatan 1
235 21 Vellinge

Vellinge kommun
Norrevångsgatan 3
235 81 Vellinge

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Sundsgymnasiet i Vellinge kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A och svenska B på Sundsgymnasiet.

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att lärare i svenska B ger eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier samt ställer kunskapskrav som överensstämmer med betygskriterierna för de olika betygsnivåerna. Vid betygssättningen värderar lärarna olika underlag på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt och enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. I historia A ges eleverna också möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanen men de kunskapskrav som ställs för olika betyg överensstämmer inte med betygskriterierna för de olika betygsnivåerna. Lärare i historia A ställer även andra krav för betyg än de som framgår av målen och betygskriterierna. Vid betygssättningen värderar lärarna i historia A inte olika underlag på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt eller enligt föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättsäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionen bedömer att:

- vid betygssättningen i historia A ställs krav som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier (7 kap. 4 § gymnasieförordningen och Lpf 94, 2.5 "Bedömning och betyg").
- vid betygssättningen i historia A tillämpas inte kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna fullt ut (7 kap. 4 § gymnasieförordningen och Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg).
- betyg i historia A inte sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering (1 kap. 2 § 1985 års skollag och Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg).
- betyg i historia A inte sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan (SKOLFS 200:134).

Rector på skolan ska senast den 17 juni 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits inom ovanstående områden. Mer information ges nedan, under rubriken *uppföljning*.

I motiveringen till beslutet anges även de styrkor i verksamheten som iakttagits.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Sundsgymnasiet i Vellinge kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Sundsgymnasiet i Vellinge kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och 2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Sundsgymnasiet som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Sundsgymnasiet den 16 november 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Sundsgymnasiet utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 7 kap. 4 § gymnasieför-

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

ordningen (SFS 1992:394), 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Sundsgymnasiet har ca 800 elever på 7 program; barn och fritid, estet, media, naturvetenskap, omvårdnad, samhällsvetenskap och teknik. Skolan har också individuella program. Skolledningen består av en rektor, två platschefsassistenter samt tre programansvariga. Granskningen omfattar även kemi A, men denna kurs utgår på Sundsgymnasiet.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att vid betygssättning i historia A och svenska B tillämpas respektive kursplans mål och betygskriterier.

Av dokumentstudier och intervjuer framgår att de berörda lärarna ger eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. I historia A har elever i olika prov och uppgifter fått visa förmåga att använda epokbegrepp, ge bakgrund och sammanhang, klarlägga för-

utsättningar och drivkrafter samt göra jämförelser mellan företeelser då och nu. Elever har också genomfört arbetsuppgifter som visar prov på källkritisk förmåga.

Elever i svenska B har bland annat getts möjligheter att redovisa kunskaper om språk och språkhistoria, sammanställa material och förmedla tankar, utreda och argumentera muntligt och skriftligt. Elever har också arbetat med texter, författare och idéströmningar samt diskuterat, reflekterat kring och analyserat innehåll.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att vid betygssättningen i historia A ställs krav som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier.

Granskningen visar att lärare i svenska B ställer krav för betyg som motsvarar kursplanens mål och betygskriterier och inget annat. Av dokumentstudier och av intervju med elever och lärare framgår emellertid att lärarna i historia A har fokus på formalia som exempelvis inlämningstid i bedömningen av skriftliga arbeten. Detta är särskilt tydligt hos en av lärarna där såväl elever som lärare bekräftar att ett arbete som lämnas in för sent kan orsaka ett lägre betyg.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att vid betygssättningen i historia A tillämpas inte kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna fullt ut.

Av inskickade prov och uppgifter i svenska B framgår att elever förväntas motsvara de kunskapskrav som framgår av betygskriterierna för de olika betygsnivåerna. Detta bekräftas såväl i intervju med lärare som med elever. Av det material Skolinspektionen tagit del av från lärare i historia framgår dock att framför allt en av lärarna till stor del använder sig av poängsatta prov som underlag för bedömning och betygssättning. Detta bekräftas av såväl läraren som eleverna. Av proven framgår hur många poäng eleverna ska ha för att få olika betyg på provet men poängnivåerna på provet har ingen koppling till kursplanens betygskriterier. Skolinspektionen bedömer att eleverna kan uppnå poäng på provet motsvarande minst nivån för betyget Väl godkänt enbart genom att ge svar som motsvarar betygskriterierna för Godkänt.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygssättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A inte sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering.

Av intervjuer med lärarna i svenska B framgår att de vid betygssättningen systematiskt värderar olika underlag utifrån den information om elevens kunskaper och förmågor som läraren har och stämmer av detta mot kursplanens mål och betygskriterier. Detta görs på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt. Lärarna i historia A ser mer till hur frekvent ett visst betyg varit på prov och andra tillfällen då eleverna visat upp sina kunskaper under kursen. En av lärarna var dessutom osäker på om alla elever verkligen nått samtliga kursmål.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A inte sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Av intervjuer med lärare i historia A och svenska B framkommer att lärarna i svenska B sammanfattar och värderar elevernas kunskaper i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan. Elever som har kunskaper motsvarande samtliga betygskriterier för betygsnivån Godkänt (G) får betyget G. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan elever som har väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Lärarna i historia A kände emellertid inte till att de högre betygen förutsätter att eleven

nått samtliga kriterier för betyget Godkänt (G) och tillämpar därmed inte föreskrifterna på ett korrekt sätt.

Uppföljning

Rektor på skolan ska senast den 17 juni 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån myndighetens krav. Om åtgärder ännu inte vidtagits men planerats, ange tidplan för planerade åtgärder och ansvarig för genomförandet.

Redogörelsen skickas per post till Skolinspektionen, Gasverksgatan 1, 222 29 LUND, eller via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:1148) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Elisabeth Porath Sjöo deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Enhetschef

Nils Pihlgård
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Enligt 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394) står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier."

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

1 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för betygsnivån Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enskilda betygskriterier om särskilda skäl föreligger, som exempelvis funktionshinder eller andra personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för eleven att uppfylla kraven för ett visst kriterium.

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

2010-12-17

3 (3)

Dnr 40-2010:1148

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.